„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 33. У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 4. (16.) МАРТА 1879. ГОДИНА XIV.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Беч 2. марта. Сегедин савршено пропао, досад се срушило 1500 кућа. Овде саучешће и криви се влада и досадањи начини регулисања. Досадашњи противници мајора Стефановића дају му за право, претседници географског друштва и научног клуба позвали га, да држи о том јавна предавања. Предавање у географском друштву би ће 18 о. м., а у научном клубу 20 о. м.

НОВА СПРЕМАЊА ЗА НОВЕ ДОГАЂАЈЕ.

Што је ближе пролеће, то се све више осећа неко тајанствено кретање у дипломатским круговима, од којега по гдешто доспе на видик и осталом у тајне непосвећеном свету. Наравна ствар, европски државници, који су тако мудро на берлинском конгресу удесили са источним питањем, осећају и сами, да је то дело њихово од прекарне вредности и да ће се само од себе распасти, чим се „гора заодене листом“ и наступе пролетни дани, када је човечије срце најратоборније. Уза то, тај исти мудри берлински уговор опредељује и то, да се руска војска баш почетком ове године има селити из Бугарске и Источне Румелије. Та војска пак, досада је одржавала мир и поредак у крајеви с обе стране Балкана. Када та војска једном по гласу реченог уговора напусти балкански полуоток, ето, да је тиме настала опасност крвавог сукоба између Турака и Бугара, ето, да се понове они грозни покољи, који су претрнули и ону Европу, која је напрема рајиним јадима вазда каменог срца била. Заметне ли се пак једном љута кавга, пролије ли се румена крв људска у руменом ђулистану бугарском онда — ко ће тој кавзи есапа дати, ко ли ће догладсти, где ће кавга та свршетка свога наћи?

То су бриге, које не дају мира европској дипломацији. С тога по кадшто избије дим на оџак, по којем остали свет познати може, да се нешто кува у дипломатској кујни. Шта је пак у самој ствари, то се тек донекле нагађати може. Толико стоји, да се у тим круговима почиње увиђати, да се дело берлинског конгреса у каквој накнадној конференцији прекројити мора, ако ће у опште каква живота да имаде. Вели се, да је Русија предложила таку посланичку конференцију у Цариграду. Гроф Андраши у делегацијама ту вест није са свим опозвао. Толико је признао, да је Русија у некој циркуларној ноти обратила пажњу натешкоће изведења берлинског уговора. Попустио је чак и толико, да је неопредељена граница између Бугарске и Источне Румелије. Бугари су наиме захтевали, да не буде венац балкански међа та, него, да се подножје постави за границу, како би балкански кланци били у рукама бугарским и могли се удесити за обрану. Андраши је признао, да берлински уговор није ту тачку јасно определио.

Откуда на једаред та попустљивост код теребешког грофа напрема бугарским жељама? Ко је пажљиво пратио све појаве у политичном свету од берлинског конгреса овамо, могао је приметити, да се у групирању европских велесила знатне промене бар из далека спремају. Нестало је присног руско-немачког пријатељства, за које је цео свет држао, да се тако лако пореметити неће. Међутим је тесна свеза и љубав између Бисмарка и Андрашија на видик избила. Уз ту промену у пређашњем тројецарском савезу могло се опазити, да напоредо иде и неко зближење између Русије с једне и западних велесила с друге стране. Италијанска, као најмлађа велесила, давно је била већ под сумњом, да стоји у тајној свези са Русијом. Та се сумња и данас поткрепљује тиме, што се баш у ово доба тајни саветник и државни секретар руски Хамбургер бави у Риму, сигурно у каквој политичној и важној мисији. Но важније од тога јесте одношај између Русије и Енглеске. Ова последња била је као што је познато, највећи супарник и противник Русији на истоку. Данас та противност друкчије изгледа. Енглеска је у Петрограду и Цариграду променила своја два посланика Лофтуса и Лајарда, који су познати као начелни противници Русије. У Петроград је послала младог дипломату од слободоумних начела, за кога се вели, да је пријатељ руској држави и да ће умети успоставити добре одношаје између највеће поморске и најсилније сувоземне светске силе. Од доба тих дипломатских премештаја Енглеска се и према Бугарима много пријатељскије понаша и изражава. Сам руски предлог, да се питање о поседнућу балканских кланаца турском војском подвргне новом расуђењу европском, није у Лондону неповољно примљен.

Крај свих тих појава није чудо, што се у Бечу и Берлину на часак застало, те се љубазно осмејкује онде, где би се иначе набусито мргодило. Савез руско-енглески, ма и за једну прилику само, могао би да пригњечи цео остали свет. С тога је Андраши толико попустљив, те допушта, да се с њиме говорити може. Та попустљивост Андрашијева није се у Берлину допала, ал се ни одонуд не може небо роговима бости. И тако се на све стране жице тање притежу, јер је сваком не само до одржања мира, већ и поглавито до своје коже стало.

Колико је у аустро-угарским круговима немило то ново групирање европских велесила, може се видети по томе, што сви бечки и пештански листови од свег срца прихватише неку поверљиву ноту, коју је Сализберија још 26. јануара послао енглеском посланику лорду Лофтусу, да је Горчакову прочита. Та нота надовезује на неку изјаву кнеза Горчакова, по којој овај одбија сваку одговорност с руске владе за опасности, које у Источној Румелији понићи могу, ако међународна комисија не уреди ту провинцију до оног часа, када руској војсци буде требало по гласу уговора да напусти окупиране пределе. Салисберија криви руске заступнике, што је источно-румелијска комисија спречавана у својим послима. Ти су улагали своја сепаратна вота и тиме ствар отезали. Руски су заступници код румелијских Бугара будили сваким начином мисао, да ће се они спојити с Бугарском. Они су настојали, да се у тој покрајини потисне грчки елеменат, како би искључиво Бугари на крми остали. У стварању бугарске народне војске и у погледу управе нису Руси никакве разлике правили између Источне Румелије и будуће кнежевине бугарске. Руски официри командују ту народну војску и у Источној Румелији. Управо се с руске стране спрема и милитарно организује прави устанак. У допуну те Салисберије ноте јавља „Пол. кор.“ да прва класа народне војске у Источној Румелији броји 10.000 пешадије, коњице и топништва, а друга класа, која је такође пописана и извежбана за војну исто толико. Пушака остраугуша са џебаном пуно је у истој покрајини. Једном речи, народни рат спремљен је, у толико боље, што ни турска посада по одласку руске војске неће износити више од 16.000 момака.

Истина, нота Салисберијева управљена је на посланика Лофтуса, који је међутим, као што смо горе напоменули, од саме британске владе натраг позван и на чије је место дошао млађи и слободоумнији државник. По томе би се могло узети, да је престала она запетост, неповерење и срчба, којом поменута нота дише, те да је на место тога наступио други, сношљивији одношај између Русије и Енглеске. Но као што рекосмо, аустро-угарским листовима несмета ништа, да ствари, које су већ застареле, претстављају својим читаоцима као, да збиља данаске у суштини постоје. По свима тим знацима, нама се чини, да Аустро-Угарска у овом случају јако наличи на утопљеника, који се и за сламку хвата. Из тога пак, што би Немцима и Мађарима годио раздор између Енглеске и Русије, сљедује, да тај раздор не би био у интересу Славенства, јер би послужио противницима, да у мутној води рибу лове. Сталожење супарништва између Енглеске и Русије само би у прилог ишло и балканским и свим осталим Славенима. Тај се поглед неће сигурно омаћи ни опробаној руској дипломацији, од које се ишчекује, да ће исто тако као и руска војска „непобедима“ бити.

Политички преглед.

Странка независности на угарском сабору изаслала је посебни одбор, који ваља да згтови предлог за одлуку у ствари законског предлога, којим се инартикулише берлински уговор. Одбор је прошлог уторника држао седницу и на њој у начелу усвојио нацрт предлога, како га је зготовио одборник Карло Етвеш, који ће се страна поднети на претрес. Предлог тај гласи:

„Берлинским конгресом 1. (13.) јула 1878. год. у Берлину закључен међународни уговор доцкан је и тек онда поднет законодавним телима Угарске, кад га је краљ већ ратификовао и кад су већ фактично биле спроведене важније тачке берлинског уговора, које се тичу Угарске и Аустрије.

„По уставним законима Угарске нити могу спољашњи међународни уговори, у колико је за извођење њихово нужно одобрење, новчана и обранбена снага Угарске, без претходног одобрења, усвојења и потврђења земље нити једностраним одобрењем монарха постати пуно важни, нити се могу спровести.

„Влада је повредила устав и углед круне, испослоавши за берлински уговор одобрење круне и мотивујући фактично уставно усвојење берлинског уговора и инартикулисање истог неприкосновеношћу краљевског угледа, но осим тога је устав и интересе народа повредила, по што је Аустрије и Угарске тичуће се важније тачке берлинског уговора збиља спровела прејудикујући, обилазећи, шта више изигравајући законодавно тело.

„Балканских земаља, нарочито Босне, Херцеговине и Новог Пазара тичуће се наредбе берлинског уговора вређају садашње интересе Угарске и слабе јамства њеног будућег напредовања; данашњим даном узроче њене тешке финансијске и народно-привредне кризе и грозе јој за будућа времена народносним, бесправним и државноправним смутњама.

„На берлинском конгресу скупљене силе расположиле су, једино правом надмоћне снаге и силе, народима и народностима, не питајући њих ни иштући њихово одобрење, и берлински је уговор за те народе и народности насиље. Таки поступак вређа праве основе међународног права, иде ускос праву самоопредељења народа и угрожава опстанку омањих држава.

„Мађарски народ поштује како у прошлости, тако и у садашњости право самоопредељења народа и сматра војничко поседнуће Босне и Херцеговине, у којима је спроведена окупација и управа без одобрења законитог владара тих покрајина и без слободне одлуке и својевољне и не помућене жеље становника тих покрајина, грдном овредом народног права и флагрантним презирањем народног осећања

„Тим обзирима руковођен нека поштовани заступнички дом, по што законодавно тело не може бити позвано, да потврди претходним највишим одобрењем берлинског уговора учињену повреду устава, по што су наредбе берлинског уговора по Угарску штетне и погибне и по што би законодавно тело инартикулисањем тог уговора велику одговорност владе и за будућа времена на се узело; — и на послетку по што би инартикулисањем тог уговора мађарски народ одобрио поступак, који право самоопредељења народа потчињава сили материјалне силе, — на основу свега тог закључи: да одбацује законски предлог, који говори о инартикулисању берлинског уговора, да берлински уговор не усваја нити инартикулише и у једно владу упути, да ради што скорије и темељније одстрањења окупацијом Босне и Херцеговине изазваног штетног војничког, финансијског, народносног и државноправног положаја, обзиром на право самоопредељења дотичних народа и у једно на законитовладалачко право турског султана, — да неодложно изволи законодавном телу поднети свој редлог.“

Са **бугарске народне скупштине** јавља „Н. сл. преса“ од 28. фебр. (12. марта), да се до идућег понедељника одложила, по што је изабрани одбор од дванаесторице заступника, који ће саставити одговор на говор кнеза Дондукова при отварању скупштине и израдити споменицу и о заступништву (каквом? — У.) Бугарске. За то време, док буде скупштина одложена, претресаће се ствар Румилије и Мађедоније.

Говорећи о руском предлогу, да се држи накнадна конференција дипломатских заступника ради ревизије берлинског уговора, „Пол. кор“. јавља, да се петроградски кабинет у својој последњој ноти ограничио једино на то, да навести која питања још нису решена, а могла би довести до нових помесних заплета. Неки мисле, да је у свези с тим руским предлогом и најновији пут гр. Шувалова, који је 27. фебр. (11. марта) стигао у Берлин и сутра дан примљен од немачког цара, а преко сутра се већ требао вратити на траг. Истог дана, кад је примио Шуваловао, конферисао је цар с кнезом Бисмарком.

Поплава Сегедина.

Сегедина више нема, — то је вест, која се на све стране разлеже с оног места човечијег благостања, што се до јуче Сегедином зваше. То се даде закључити и из наших телеграма, које у прошлом броју саопштисмо. Приватне вести, које су у нашу варош допрле страпутицама, јер је са свију страна Сегедина прекинута свака саобраћајна свеза, телеграфска и поштанска, приповедају беду и ужас, да се човеку чисто кожа јежи, слушајући их и размишљајући о њима, — но ми их не ћемо да саопштавамо, док не видимо, е да ли ће се још с које стране обистинити.

О самој катастрофи телеграфише владин повереник Лукач министру-председнику 28. фебр. (12. марта) у 5 сах. после по дне.

„Јуче у вече толико смо утврдили насипе, да смо се сви без разлике надали, Сегедин ће се одржати. Но дигне се ветар, који све јаче и јаче духаше. Дигну се грдни таласи и страховито стану запљускавати последње опкопе око вароши последњу уздану сегединаца. Многи се радници поплаше, те нагну бегати, да их никаква сила није могла више зауставити. Свим становништвом овлада страховита паника. ђен.-мајор Пулц стојао неустрашиво и непоколебљиво на свом месту. Војници су радили надприродном снагом и дурашношћу. Но сво бадава. Тек упалисмо буктиње, тек их ветар угаси. Заплашени радници клону у мраку, и око по ноћи наступи катастрофа. Како је јављено за ту несрећу, дадем са торња варошке куће звонити на ларму, а то јо био знак, да грађанство бежи оним путевима, које је комисија за спашавање означила још пре неколико дана. Грађани се у реду даду у бегство, јер потоња четир дана већ су многи из вароши побегли, а осим тога код бродског моста постављено је било војника, који су требали пазити, да се свет не нагомилава. Јутрос у зору започет је тешки посао спашавања. У 9 сахата за јутра прегледао сам с ђм. Пулцем несретну варош. Страховито беше, погледати је. Нашли смо, да је за неколико сахата после катастрофе попадало стотинама домова. Многи се несретник испео на дрва и кровове, да се спасе. Уз пут спасосмо својих осамдесет душа, који су очевидно били у највећој опасности. Међу тим безпрестанка се свет спашава, бежи већином у Нови Сегедин или их тамо одводе. Да се у Новом Сегетину одржи ред, послао сам тамо под управом изврсна и поуздана званичника — Јосифа Хорвата — комисију, наложивши јој, да у споразуму с торонталским властима узме у своју руку ствар бегунаца: Заповедио сам саобраћајној управи аустријске државне жељезнице и надзорништву дунавског паробродског друштва, да прва држи спремна за полазак своје влакове, а друго своје бродове. Данас око 2 сах. после по дне већ је било на окупу 350 бегунаца, која ће око 5 сахата жељезницом бити одвезени у Тамишвар, и других 220 душа, који ће на лађи у Алђе, а отуд у Хај-Мезе-Вашархељ.

Сви смо без разлике уморени самртним умором. Већ је пета дан, како се нисам преоблачио. Што год могу у свом тешком умору, то чиним; ако пак у својим наредбама погрешим што, то нека се приписе мојој телесној изнурености и ванредно тешким приликама. Они, што су одведени у Нови Сегедин, одвешће се што пре даље куда. Новац брзо подиже бараке. Самртници ће сутра бити сахрањени у Сиригу. Дотле ће пак у једној бараци бити јавно изложени, да их упозна њихова својта. До сад Новаку донесена само 4 самртника, али овог часа јављају ми, да уз обалу горње вароши

лежа својих 30 самртника, но то још није потврђено. —

Што се тиче набавке хране, војничко заповедништво у Тамишвару обећало је, да ће дневно слати 5—6000 хлебова. И варошка власт у Тамишвару обећала је, да ће дневно толико исто или још више хлеба и опскрбе слати. Осим тога учинили су понуде Арад, Баја и Вел. Кикинда. Данас је у Сегедину два ред букнула ватра, но још није познато, како се изродила. По што је у вароши врло тешко опскрбљивати војску и по што сад већ влада потпун мир, а онолико војника, колико је пре употребљавано на насипима, није више нужно, то ће у Сегедину остати само један батаљон и у Новом Сегедину један и женске чете.

ДОПИСИ.

Петроград 20 фебруара (4. марта.) — Јуче је овде торжанствено прослављен дан ступања на престо садашњега цара. Варош је била дивно искићена заставама, које су се весело лепршале по зраку. По прозорима у многим кућама висили су ћилими и шаренице. У вече је било дивно осветлење по свој вароши. Честитке и други етикетски обичаји обављени су, као и увек, но о њима не мислим говорити... Ваш покоран слуга био је тога дана у вече у „Великом театру", где се давала опера „Жизнъ за царя" (живот за цара.) Величанствена зграда „Великога театра" изгледала је још величанственија од електричне светлости, којом се осветљава од свију овдашњих позоришта само једно „Велико позориште". Народа, као и увек, било је много: ни једно место није било празно.

„Живнъ за царя" је чисто руска опера. Давали су је са великим успехом и на италијанским и француским бинама. Мелодије су већим делом народне, руске, покупљене и вештачки обрађене знаменитим руским композитором Глинком. Фабула и садржај самог комада узет је из историјских руских предања и носи на себи карактер баснословни, фабулозни. Кад се 1598 године, са смрћу цара Теодора Јовановића (сина Ивана Грозног, прекратила стара династија Рјурика, настадоше у Русији тешка времена. Великаши, — бојари — гложећи се међу собом око власти, доведоше земљу до савршене пропасти. Интрига са стране хтеде да доврши ово, што не могоше учинити властољубиви и покварени великаши. Међусобни унутрашњи раздор и борба исцрпише народне силе. Околни непријатељи постараше се, да се користе таким стањем ствари. Пољаци заузеше већи део западних руских покрајина, па се угњездише и у самој престоници, Москви. Новгород паде у руке Шведима. Татари стадоше дизати главу и већ помишљаше, да свргну са себе руски јарам. Русија је била на крају пропасти... Тада се тек у северним руским покрајинама и градовима — Владимиру, Новгороду, Пекову. Рјазану, Вјатски итд. — пробуди успавана народна свест. Те старе слободне руске вароши, са својим готово республиканским уређењем, подсећајући нас јако на старе республике наше по Далматинском прибрежју, дигоше се да спасу „Московску царевину", коју до пропасти доведоше искварени под апсолутизмом московских царева руски великаши. По тим варошима стадоше се скупљати по старом обичају **народна већа, народне скупштине**: варошани и сељаци, трговци и занатлије, стари и млади потрчаше на зборишта **да већају**, да се договоре, како да се спасе држава од пропасти. У Нижњем Новгороду, ондашња глава општине месар Козма Мињин Суворуки својом ватреном беседом разбуди родољубне осећаје. „Не мојмо жалити ништа, говорио је он: хајд да продамо своје куће, да заложимо своје жене и своју децу само да скупимо новаца на плату војницима те да спасемо отачаство". И разбуђена народна свест не пожали ништа. Скуписе грдна војска, с којом **кнез Пожарски** пође и ослободи Москву од Пољака и спасе земљу од пропасти... А наскоро после тога „Великаја земскаја дума" (велика народна скупштина) изабра 21 фебруара 1613 год., за цара **Михаила Фјодоровича, Романова**, основаоца садашње династије, коме је тада било тек 16 година, да тиме утврди мир и ред и да прекрати свако даље унутрашње гложење. Романов се у то доба налазио са својом мајком, калуђерицом Марфом, у костромском Ипатијевском самостану, а отац му митрополит Филарет беше у ропству код згољака. Мати се дуго устезала да пусти сина да иде у Москву на царски престо, бојећи се преваре и издаје. Најзад мораде попустити жељи народа. Тако прича историја тај епизод ис руске прошлости... А пре дање, одакле је узет садржај горепоменуте опере, вели, да су Пољаци послали тајне убијце, да убију новоизбраног цара те да опет произведу у земљи немир. Најмљене убице пођу манастиру, но залутају у путу те дођу у кућу руског сељака **Ивана Сусањина**, кога се кћи Антонида, тек пред тим прстеновала и постала заручница младога Руса, Сабињина. Пољаци заокупе старца **Сусањина**, да им он покаже пут и да их проведе до манастира, где је живио новоизбрани цар. Старац, нагађајући зле намере непознатих гостију, реши се да пошто по то спасе младог Романова. Те с тога пошље свога синчића — Вању (Јоцу) — у манастир и околицу, да јави цару и народу о претећој опасности. А сам поведе Пољаке и заведе их у некаку страшну густу шуму, где су од глади и зиме морали поскапати. Но у шуми он казује Пољацима, да их је нарочито завео и одвео далеко не само од манастира већ од сваког људског станишта. Пољаци ваде сабље, да искасапе старца за превару — а он без свака страха пева:

„Страха не страшусь,
Смерти не боюсь,
Лягу за царя, за Русь!

(т. ј. Претња се не страшим, смрти се не бојим, лећићу, погинућу за цара и за Русију.) Пољаци га искасапе, те тако он са беспримерним готово самопрегоревањем даде, пожртвује свој „живот за цара".

Око тога се врзе сва садржина комада. Слика има врло дивних, особито кад сцена представља салу пољскога војводе, где су искупљени сви пољски магнати те се веселе играјући полонезу, мазурку и др. игре. Но још је ефектнија слика. кад се после вести, коју доноси син Сусањина, народ и војска народна искупља пред манастир да чува цара.

Пошто је представа свршена хор глумаца и глумица одпевао је два пута (други пут по захтеву публике) руску химну „Боже цара храни".

Нека ми опросте читаоци, што се тако дуго задржах на синоћној представи.

Време је, да им кажем још штогод, што ће их можда више интересирати. Ал пре него што пређем на друге новости нека ми је дозвољено казати још две три речи о јучерашњој светковини. **Дан 19 фебруара** светкује се у Русији не само с тога, што је тога дана садашњи цар се зацарио, већ поглавито још и с тога, што је тога дана уведена једна од највећих реформа садашњега царовања: 19 **фебруара** 1861 **године издат је царски указ којим се укида** „крјепостноје право" т. ј. **робовање** сељака спахијама. Милиуни људи избављени су тога дана царевом речју од ропских окова и постали су слободни људи, слободна створења, дочим су пре тога били, као и свака стока, жалосна стварчица у рукама својега госе. Сељак руски до 1861 год. није био човек, већ скот, по појмовима руских спахија и „дворана". Сељак није имао земље, није имао ништа, јер он сам није био свој; он је припадао сав са свом својом несрећном породицом, ако је имао, какоме госи, који је могао радити с њима шта хоће — продати и поклонити онако исто као што ја могу продати, поклонити, упрегнути у јарам или заклати свога вола, свога коња... У руским новинама старога доба могло се читати међу огласима оваких објава: „Продајем краву музару холандског порекла и кочијаша, који уме лепо да тера коње", или „имам на продају два вола, три кочијаша и две девојке, једну од 18, другу од 15 година, обе су лепушкасте и знају женски ручни рад"; или: „продајем кућу, клавир и неколико лакеја и собарица, јер их имам много". (гл. „Москов. Вѣдом. за 1801 годину.) Безбожна трговина с људима престала је. Човечанско достојанство уздигнуто је из оне скотске низине. Сељаци су ослобођени: сад је сваки од њих свој госа и сваки има бар по 5 ланаца земље. Осим тога, 19 фебруара потписан је знатан у историјском погледу и св. Стефански мирни договор...

О овдашњем „кужном случају" читаћете, без сваке сумње раније у страним новинама. Др. Боткин тврди једнако, да је знаменити сада већ дворник Прокофјев Наум имао на себи све знаке кужне болести. Боткин се да како могао и преварити, као што тврде његови противници, али ће бар натерати овдашњу полицију да обрати пажњу на чистоту по вароши. **К.**

(Ј. В.) Будим-Пешта 12. марта. (**Даљи ток радње делегација. Специјална буџетска расправа на уг. сабору. Имартикулација берлинскога уговора. Поплава Потисја.**) Да продужим у најглавнијим само цртама свој извештај о даљем току радње аустријске и угарске делегације. У последњем свом допису говорио сам о раду дотичних одбора и пленума до 8. о. м. У суботу 8. о. м. држали су своје седнице оба одбора, и буџетни одбор аустријске делегације, и војнички угарске.

У седници војничког одбора уг. делегације од 8. м. поднео је **Иванка** извештај о раду изасланог одбора од три лица у погледу издатака на групу техничких послова у окупираним покрајинама. Исти је изјавио одлуку одборску, да ратни министар може предузимати само провизорне мере нужне за израну војске, а никако не може искати од делегација кредита за трајне инвестиције. Ту су путеви, жељезница од Зенице до Сарајева, бродска ћуприја за жељезницу и пешаке и т. д.

Цео одбор вотира за 1878 год. 106 милиона ф. и против предлога референта **Маркуша**, да се од исте своте откине 3 мил.

Прешло се на владин предлог за 1879. год. У своји је предлог референта Маркуша, да се одобри само 30. мил., а 5.444.000 фор. да се одбаци од предложене своте.

Тај исти дан била је и седница буџетског одбора аустријске делегације. На истој су прочитани били извештаји дра Штурма о индемнитетском предлогу за год. 1878., и о издатцима на окупацију у години 1879. Између осталога рекао је референт, да је противан владином сумарном предлогу, јер онда у дотичне своте могу да спадају и трошкови око администрације поседнутих земаља, а те и таке трошкове не може делегација вотирати, јер би тиме крњила права легислатива. Предлаже такође, да се од предложене своте не одобре 5.444.000 ф. Др. Штурм свршио је свој реферат, те је за уторак 11. о. м. заказан био пленум аустријске делегације, у којем су обављени предлози за окупацију у год. 1878 у 1879.

Влада се трудила свим силама, да пленум прими од ње предложени накнадни кредит од 5 мил. фор. за издатке на војску у год. 1878, месеца новембра и децембра, што је, као што нам је познато, буџетни одбор одбацио био. То јој је и испало за руком, јер је накнадни кредит од 5 мил. усвојен са 35 против 22 гласа. Вотирано је дакле свега за 1878 год. 106.720.000. ф. у име трошкова око окупације, дакле 46.720.000 преко првог кредита од 60 мил.

За тим се прешло на издатке у овој 1879. години. Већ одобреним 20 мил. придодано је још 10 мил., — свега дакле 30 мил. Од владе предложених још 5 мил. отпало је. Даље је још примљен предлог буџетског одбора, да влада од предложене и одобрене своте за војску ни како не може подмиривати и трошкове око администрације и тајних инвестиција.

Тај исти дан свршио је и угарски т. з. војнички одбор своје предлоге. За 1878. год. одобрено је такође 46.720.000 ф. накнадног кредита, — нарко до коначног решења после предложених завршених рачуна. Придодана је такође и позната револуција изасланог пододбора тројице у погледу границе делокруга ратнога министра. За год. 1879, одобрено је по предлогу референта Маркуша свега 30 мил. — дакле пет мил. мање, но што је влада предложила, — баш као што је урадила и аустријска делегација. Још ове недеље завршиће своје сесије угарска делегација.

На уг. сабору још једнако траје специјална дебата овогодишњег буџе-а. 7 о. м. обављен је специјалан претрес овогодишњег прорачуна министарства финансија. Иза тога је дошло на ред министарство комуникацаја. Његов прорачун претресан је све до јуче. Јуче је започет буџе министарства за земљоделију, обрт и трговину.

Специјална дебата у буџе-у иде доста споро и доста млако. Нема сумње, да већина прима владине предлоге, скоро без икакве измене. Против буџе-а министарства комуникацаја водила је опозиција доста јаку борбу, особито странка независности. Ток расправа био је прилично нормалан. Тек у две прилике било је изузетка, ал и те два прилике довољно карактеришу мађарски парламентаризам. Такав један призор био је у седници од 8. о. м. Док је посланик **Угрон** подупирао молбу више секлерских општина, против наредбе

ЛИСТАК.

ЦАРЕВ ГЛАСНИК.

Роман у две књиге од Јулија Верна.

Превео Сава Петровић.

(Наставак 25.)

Ранила је медведа лако у плећа. Али љута звер пође сад на младу девојку, која је узмицала испред ње, па је трчала око тарантаса. Коњ, што је још заостао, скакао је у пропнице и хтео је такођер да се откине. Ако сви коњи побегну у планину, како ће онда даље да се путује? Надија је дакле опет изишла пред медведа, па је ванредном смелошћу по други пут опалила из револвера, баш кад је медвед подигао своје грдне шапе, да је смлави.

То је био онај други пуцањ, што је засенуо близу Михаила Строгова. Једним скоком створи се он између медведа и младе девојке. Руком својом учинио је само један покрет, од оздо па горе, и силовита звер стропошта се мртва пред њим на земљу — распорио ју је од трбуха до гркљана.

Ту је Михаило Строгов лепо показао вештину сибирских ловаца, који кад хоће да распоре медведа, добро пазе, да му не покваре скупоцено крзно.

„Јеси ли здрава и неповређена, сестро? — запита пре свега Михаило Строгов, кад се осврнуо младој девојци.

— Јесам, брате," — одговори Надија.

Баш у тај мах стигоше и оба дописника на то место.

Алсид Жоливе прискочи ка коњу, те га ухвати за главу. Мора бити да је имао снажне руке, кад га је укротио. Он и сапутник му видили су такођер, како је Михаило Строгов на кратко свршио с медведом.

„Сто му мука! — прозбори Алсид Жоливе. — Као трговац умете ви, господине Корпанове, врло добро да се служите ловачким ножем.

— Шта више, веома вешто, — додаде Хари Блунт.

— У Сибирији, господо, — одговори Михаило Строгов, — принуђени смо ми, да се свачему довијамо."

Алсид Жоливе гледао је Михаила Строгова.

Како је ту стојао спрам светлости, с крвавим ножем у рукама, а упревши једну ногу на оборенот медведа, изгледао је Михаило Строгов доиста леп човек. Ту лепоту зачињавао је још и високи његов раст и одлучни поглед.

„Красан човек!" — рече Алсид Жоливе за се.

За тим скиде шешир, па поздрави с поштовањем младу девојку.

Надија се лако поклони.

Алсид Жоливе окрене се за тим своме сапутнику, па му рече:

„И сестра је достојна таког брата! Да сам ја медвед, ја никад не бих насртао на тако красне и честите људе."

Хари Блунт стајао је ту не далеко као каква мотка, држећи шешир у руци. Алсид Жоливе понашао се са свим неусиљено и учтиво, па је тим само већма упадала у очи природна неспретност и укоченост његова колеге.

Сад се појави и јемчик. Пошло му је за руком, да ухвати оба своја коња. Прво је погледао сажаљиво на красну звер, што је лежала распорена на земљи и што ће ту да остане за плен птицама грабљивицима. За тим поче да оправља и удешава амове и уздице.

Михаило Строгов извести га, у каквом се стању находе она два друга путника, па му рече, да им даде једног коња на употребу.

„Располажи само, како ти је воља, — одговори јемчик. — Али двоја кола у место једних...

— Добро, добро, пријане, — упаде му у реч Алсид Жоливе, који је разумео шта значи та напомена јемчикова. — Добићеш наравно и двоструку кирију.

— Е, па онда хајд', напред, моје грлице!" — кликну јемчик.

Надија је опет села на тарантас, а Михаило Строгов и његови пратиоци ишли су пешке за тарантасом.

Могло је бити око три сахата. Бура се стишавала, те није више тако силовито беснила кроз кланац. Сад се могло већ брже ићи.

Кад се указа прва румен зорина, стиже тарантас до оне половине таљига, што је запала до главчина у блато. Сад се могло познати, да су коњи морали нагло трћи, па се тако раставио предњи трап од стражњег.

Сад испрегоше једног коња, и то логова из тарантаса, па га ужетима привезаше за седиште од таљига, те га тако с тешком муком упрегоше. Оба дописника поседаше на клупу од својих чудноватих кола. Обоја кола кренуше се у исто доба заједно. У осталом, ваљало им је само да се опусте низ Урал, а то баш није тако тешко.

Шест сахата после тога стигла су обоја кола једна за другима у Јекатеринбург, а није им се путем случило никакво зло.

Први човек, што су га новинари угледали још на капији од поштанске куће, био је њихов јемчик, који их је, као што се чинило, мирном савешћу ишчекивао.

Тај добродушни Рус није се ни мало нашао у запари, него је с осмехом на лицу изишао пред своје путнике, па је пружио руку, да прими своју напојницу.

Истини у хатар не смемо прећутати, да се Хари Блунт на то ужасно разљутио и да је плануо правим британским гњевом; и да се јемчик није мудро повукао натраг, он би му, у место „на водку," као вешт боксер дао песницу у чело.

Кад је Алсид Жоливе видио, да му се друг тако разгњевио, смејао се грохотом од радости. Тако се донде можда још никад није смејао.

„Та он је са свим у свом праву, тај убоги ђаво! — викне он. — Он има пуно право, драги колега! Није његова кривица, што ми нисмо могли поћи за њим!"

Па извади неколико копјејака из шпага.

„Ево ти, пријане, — рече он; — узми то, па тури у шпаг. И онако није твоја кривица, што их ниси заслужио!"

Но то је још већма раздражило и разгњевило Хари Блунта, који поче претити чак и поштару, да ће дићи парницу против њега.

„Парницу! Па још у Русији! — викне Алсид Жоливе. — Али за бога, драги колега, оканите се тог посла! Како овде стоје ствари, не бисте могли дочекати ни краја тој парници. То ви онда сигурно и не знате за ону красну причу о руској дојиљи, коју је породица њеног одојчета тужила за то, што га она хоће и даље да храни?

— Није ми позната та прича, — одговори Хари Блунт.

— Онда не знате ни то, шта је било с оним одојчетом, кад је суд њему у корист изрекао коначну пресуду?

— Па шта је било, ако смем молити?

— Да, драги мој колега, то је одојче постало пуковником гардијских хусара!"

Сви прснуше у смех.

Алсид Жоливе извади ту своју бележницу, па — да би кад год фигурисао у ком руском речнику — запише ову белешку:

„Таљиге су у Русији кола, која имају четири точка, кад се крену — а кад стигну, само два!"

министра финансија, којом је исти забранио пециво ракије у малим казанима, разговарао се мин. Сапари са неким послаником. На то му Угрон рекне; будите уверени, да ће и народ вами леђа окренути, кад ви окрећете леђа његовим праведним жељама". Усљед ларме, која је на то настанула, изашао је поменути министар на поље. Ушав по ново унутра, рекне, да не може примити предлог Угронов. Њему не импонира послаников глас и гестикулација. На то није научен и због тога је оставио за неко време дворану. Заиста врло карактеристично!

Други један још шкандалознији призор био је у седници од понедељника. Посланик А. Гал (из владине странке) предложио је био, да влада ступи у дипломатске преговоре са румунском владом због грађења путева, што воде из чикске жупаније у кнежевину Румунију. Министар Печи био је против закључка куће у том смислу, обећав да ће чинити нужне кораке и код румунске владе, а такође ће исто тако поступати у свим сличним случајевима. Дошло је до гласања. Гласови су се морали бројати, јер није било извесно где је већина. У то устане министар Тиса, и хтеде да говори. Посланик Алберт Немет и Чанади (из крајње левице) почне викати, да по пословном реду нико, па ни министар нема права да говори, кад се гласа. Вика „не ћемо да слушамо министра" и „чујмо претседника" трајала је више минута, за које време није могао нико доћи до речи. Тиса је на поспетку морао сести, не казав оно, што је хтео. Таких призора имаде чешће у уг. сабору, па зар да се Мађари не хвале својим парламентаризмом? Тешко да ће им ко завидити.

Данас ће се свршити буџе министарства трговине, а за њим долази прорачун министарства просвете. Како су данас одвећ важне прилике у културним одношајима немађарских народности у Угарској, када се против њих употребљују све јаче и јаче мере помађаривања, са свим би умесно било, да који од народних посланика устане у обрану интереса немађарских народности, поименце културних, приликом специјалног претреса буџеа министарства правде. Тако би поступак митрополита Романа добио још већи значај. Бар би одговорили моралној дужности и према свом народу, а и према солидарности, која у истини треба да постоји између Срба и Румуна, нарочито у садањим приликама. Што чека румунске вероисповедне школе, чека исто тако и српске. Својом привидном лојалношћу у том смислу не би ништа постигли. Мађари нам не ће веровати. Кад већ имамо своје посланике, умесно би било, да исти баш у садањим приликама изађу пред уг. сабор, пред форум остале Јевропе, са праведним жељама и тужбама против насилног помађаривања.

— Још 1. о. м. поднео је министар-председник у сабору законски нацрт о инартикулацији берлинског уговора. Исти се завршује с речима: „узима се на знање и инартикулира (уврштује у земаљски закон." (Иза тога сљеди текст берлинског уговора.) Поједине секције саборске, које су изаслане биле да се о тој ствари претходно договарају, закључиле су инартикулацију берлинског уговора ал да се у једно изоставе речи: „узима се на знање." Сваког је била и седница централне комисије саборске, која је састављена из референата појединих секција, те је донела исти закључак. За референта изабран је Сигмунд Перењи. До скора ће доћи и пред сабор та ствар.

— Поплава Потисја у последње време повод је многим интерпелацијама на сабору и у посланичким конференцијама. Тако је у недељу 9. о. м. била конференција посланика из предела око Тисе у којој је изабрана комисија под председништвом грофа Лоњаја, која ће израдити законски нацрт, како да се интервенцијом државе подигне зајам од 20 мил. ф. да би се Потисје насипима итд. сачувало од честих поплава. Идуће недеље ће иста комисија донети извештај о своме раду.

Катастрофа у Сегедину наступила је. Као што најновија брзојави јављају, ноћас је вода продрла у варош. Усљед тога је и овде у свима круговима узбуђеност велика, јер је Сегедин једна од првих мађарских вароши.

У ствари потпоре пострадалима од воде заказана је за данас ванредна главна муниципална скупштина ове вароши. Још 10. о. м. закључио је магистрат, да препоручи муниципалном одбору да исти одобри своту од 10,000 ф. на пострадале од воде, 5000 ф. на Сегедин, а 5000 на окогину. У случају катастрофе, вотираће се још 10.000 фор. специјално на Сегедин. Тај је случај већ наступио.

Карактеристично је, да су синоћним влаком отишли водавде у Сегедин свеучилишни слушаоци, који у војсци служе као једногодишњи добровољци. На молбу њихову допустио им је то фцм. Ђулаји. Данас пре подне отишло јо опет много осталих свеучилишних слушалаца у Сегедин, да по својим силама помогну сад већ пострадалој вароши и околици.

Омладина некад и сад.

„Омладино, дико стара,
омладино, јаде млад . . ."

Коме још и данас није у живој памети, како ли је оно српска уједињена омладина пре неколико година проносила буктињу одушевљења народног на све стране по српском свету? Био је то диван и сретан тренутак у историји нашег народа. Није шала, млађи а развијеније нараштај српски листом се дигао тада и слошки прионуо, да препороди народ и друштво српско. Основна мисао која је заснована српску омладину, била је, да се учврсти и осигура умно јединство народа српског из свих земаља и крајева наших, без обзира на политичку поцепаност, која од вајкада не даваше маха српском полету ни у културном развитку.

Но осим тога, српска је омладина нарочито и око тога настојала, да се у народу нашем, а нарочито у тако званим вишим слојевима српскога друштва, искорењује све оно, што је туђинско с једне стране, а овамо није кадро облагородити душу и срце српско. Уплив туђински, који би кадар био, да одведе наш друштвен развитак на странпутице и тако да нас заведе у лавиринат тоб жње западне културе, а у самој ствари, да нам убије клицу самосвојног живота и развитка српског, да нас морално уназади, а материјално упропасти, — тај уплив туђински сматрала је омладина српска с правом као отров, који се у шећерном завијутку Србину са запада пружа, ал од којег се чувати ваља као ватре живе.

Отуда је поникла тежња у српској омладини, да приређује забаве у народном духу, таке забаве, које ће штитити и неговати чистоту нарави српске, а цеп српски заклонити од раскоши, која је кадра да за један часак засене очи, ал за то да за стално подрије материјално благостање у српског друштва. Омладина српска, која се већином имала да бори са сиротињом, док је на науци била, није сматрала да је у сиротињи срамота и понижење какво. На уму јој је при томе могла бити дична Црна Гора, за коју песник вели: „не понижена моја сирото!" Ма и у неплодне кршеве и врлети волео се савити црногорски орао, само да сачува достојанство и слободу своју. Но ва то неплодан крш није сметао том српском тићу, да у слободи својој по кадшто весело и у јуначким срцем не закликне. Па тако је и омладина српска помишљала, да у Србина може бити просте нераскошне забаве, да је шта више у простоти узвишеност нека, ако се зачини и окити умним и племенитим цвећем. У тој мисли хтела је да замене балове са беседама и сеоима српским, хтела је, да се негдашњи играчи и удварачи претворе у искрену браћу, која ће „сестрама" својим знати приповедати о српским јадима и у њиховим грудима будити српске наде.

Тако је то било некад, а то некад није тако давно. Чланови развијеније омладине српске пролазили су као апостоли по српском народу и радили живом речи на остварењу тих својих племенитих мисли.

Данас пак, после неколико година само — све је, на жалост, друкчије...

Не ћемо овде да питамо, колико је интелигенција српска, та негдашња омладина и узданица народна учествовала срцем и умом својим у оној великој и повесничкој борби, што се развила у ове наше дане на балканском полуотоку. Та се борба водила за остварење слободе и јединства српског на балканском земљишту, дотицала се онога, што је баш основна мисао била уједињеној омладини српској. Но није задатак овога листа, да те рачуне размршава. Биће томе времена и прилике на другоме месту, када ће се моћи прстом показати на лажне пророке, који су као омладинци некад пламтели пламом одушевљења, а доцније кад су ступили у живот практичан и кад су настали тешки и одсудни дани по народ, они су дебелим пепелом посипали жеравицу свог негдашњег одушевљења, тако, да су је том практичком премудрошћу посве затрпали. Као што рекосмо, није наше, да те ствари овде расправљамо. Други ће ветар дунути и одувати тај пепео и народ ће тада увидети моћи, да на овом месту, где је мислио да тиња жеравица, имаде још само угашена црна угља или ничега....

Ми ћемо овде само да бацимо поглед на онај део омладинског задатка, који се у томе састојао, да се у српском друштву, у нарави с обичајима његовим очува и однегује српски дух, простота и чистота укуса, а да се одстрани сваки туђински, шкодљиви уплив. Пак, како ли је у томе погледу одговорила омладина своме позиву? Не ћемо овде да обраћамо пажњу на књижевни развитак, на обрађивање и усавршење народне уметности у песми и свирци, ма да би то све наравно морало напоредо ићи са развитком друштвеног живота у оном правцу, у ком је то омладина некад замишљала. Погледајмо само, како се данас српско друштво забавља, какве ли омладина забаве приређује и похађа. Беседа и села, те су забаве давно већ из „моде" изашле. Ако се која беседа и приреди, то је „први део" по све стереотипан. Говора са каквом корисном поуком обично и нема, јер би то сувише просто и сувише дуго било. Ако је какве декламације, та се обично остави малој деци, а већ се и не помишља, да и велики декламатори могу утицати на развитак племенитих осећаја. После тако обављеног првог дела следује игранка са страним играма, само што српско коло у распореду „почасно" прво место заузимље. О раскоши која се при томе у оделу и код мушких и женских набљудава, гроза нам је и говорити. Доста то, да беседе оваке, какве се данас приређују, ни из далека не одговарају оној цељи, рад које су поникле. Оне се нису усавршиле, него уназадиле.

Па да је бар и таких беседа што више! Него, ево јада, и те су ретке. На место њих долазе балови, машкаре и „лудачча" вечера! Ова последња истина, још не приређују Срби, ал их за то веома марљиво посећују. Ко би пре неколико година, кад је омладина у јеку била, могао помислити, да ће се тако брзо и тако тумбе изопачити српски друштвени живот? Ко би могао помислити да ће некад ревносни омладинци, управ' први апостоли, толико порећи себе и свој предживот, те се заборавити и у — машкаре облачити на подсмех и ругло српско? Перо нам застаје у овом часу, кад би требало да нацртамо величину обмане, која нам се као какав дубок јаз пред очима шири. Перо нам застаје, јер ће за ово наше друштво, са данашњим мислима и осећајима, и оволико много бити. Чини нам се, као да смо прстом у зољино гњездо дирнули....

„Омладино, дико стара,
омадино, јаде млад!..."

(„Задруга".) △

Нови Сад 3. марта. Будапештански истражни судац у преским стварима решио је, да се обустави даља преска истрага против уредника овог листа, коју је државни тужилац повео због дописа, штампаног у бр 133. год. 1878. из Брода о грозном тадањем случају у Дервенти. По истом судском решењу, враћени су том приликом и сви узапћени ексемплари тога броја.

— Данас у недељу 4. марта представљаће се у нашем позоришту по други пут „Две сиротице" та сензациона драма, која је јуче кад је први пут прешла преко позорнице, од многобројне публике с највећим допадањем примљена, па је посведочила, да смо имали право, кад оно наговестисмо, да ће имати сјајнога успеха и на нашој позорници. И заиста како сам тај комад, тако и изврсна игра наших глумаца, у целини и у појединостима, заслужује потпуно, да се та драма и чешће гледа, пошто су најразличитији утисци тако силни и огромни да их све не можеш ни попримати у један мах а још мање о њима себи чиста рачуна дати. С тога опомињемо нашу публику да не пропусти доћи на данашњу представу.

— Изишао је 9. број „Задруге" с овим садржајем: чланак „омладина некад и сад", свршетак. „Погледа на последњу паришку светку изложбу", чланак „Из повеснице света. Јелини," наставак чланка „Наши станови", допис о „оснивању трговачке задруге у Новоме Саду", вести из народа. Нек се зна, у листку наставак приповетке. „Врбова клина", трговина и промет, белешке, вода и време, књижевне белешке, ред пловидбе.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА.

Изазив.

По свом географском положају Јекатеринбург је варош азијатска, јер се диже с оне стране Урала, на крајњим крацима источних обронака. Па ипак спада у пермску гувернију, те сачињава један део простране јевропске Русије. Та административна погрешка мора бити да има свог основа. То је парче Сибирије, што је заостало у чељустима Русије.

Ни Михаило Строгов, ни оба извештача нису могли у толикој, још 1723 године основаној вароши, доћи у неприлику ради набавке потребних кола и коња.

У Јекатеринбургу има прва и најглавнија ковница у целој држави. Ту је и главна царска управа тучних рудника. Варош је та дакле важно индустријско средиште у земљи, где има готово изобиља рудокопа, и где се налази и злата и платине.

У оно доба се становништво јекатеринбуршко изнимице јако умножило. Тамо су били нагрнули Руси и Сибирци, који су од навале татарске побегли из оних области, што су их прегазиле хорде Феофар-кана, а нарочито из земље Киргиза, која се пружа југо-западно од Иртиша до границе Туркестана.

Тешко је било доћи до Јекатеринбурга, али за одлазак из те вароши лако је било наћи подвоза, јер је кола било у изобиљу, а то баш због тога, што странци према садањем стању ствари понајвише нису марили да иду дубље у Сибирију.

У тим околностима било је наравно Алсиду Жоливету и Хари Блунту лако, да набаве читаве таљиге на место њихових полуталиога. Што се тиче Михаила Строгова, он је већ имао свој тарантас, који није био оштећен преласком преко Урала. Требало му је само да упрегне друга три коња, па да пође пут Иркуцка.

До Ћумена и до Ново-Зајмскога био је друм веома неравн, јер је туда било још доста брежуљака — изданака уралске планине. А иза Ново-Зајмскога почињала је непрегледна равница, почињала је степа, што се протеже до близу Краснојарска, т. ј. обухвата од прилике простор од 1700 врста (= 1815 километара).

Као што смо већ споменули, дописници су хтели пре свега да иду у Ишим. Та је варош од Јекатеринбурга 630 врста далеко. Тамо су мислили, да се поближе известе о догађајима, па су наумили, да одатле пођу даље у побуњене крајеве, или заједно или засебице, у колико би их њихов ловачки нагон навео на овај или онај траг.

Тим путем, што води од Јекатеринбурга до Ишима, па се пружа до Иркуцка, морао је ићи и Михаило Строгов. Али како он није ишао да прикупља дневне новости, те му је баш ваљало клонити се што више побуњене земље, то је он са своје стране тврдо одлучио, да се нигде не задржава ни часка без нужде.

„Господо! — рече он дакле својим сапутницима. — Биће ми веома мило, да путујем с вама заједно кратко време, али вам морам у напред исповедити, да се морам јако журити да што пре стигнем у Омск, јер ја и моја сестра хоћемо тамо да походимо нашу матер. Бог зна, хоћемо ли у опште и моћи стићи у ту варош, пре него што падне Татарима у шаке! Ја ћу се дакле на поштанским станицама увек само толико задржавати, колико је нужно за препрезање коња, те ћу путовати и дању и ноћу.

— И ми за сад мислимо то исто да чинимо, — примети Хари Блунт.

— Е па добро, — одговори Михаило Строгов; — онда немојте почасити ни часа, него најмите или купите каква кола, која . . . .

— Која ће бити тако добра, — додаде Алсид Жоливе, — па се неће растављати, него ће нас одвести до прве станице."

После по сахата нашао је окретни Француз доиста без по муке тарантас, који је прилично наличио на тарантас Михаила Строгова. Оба дописника посаде се одмах у њега.

Михаило Строгов и Надија наместе се такођер у своме тарантасу. Око подне кренуше се обоја кола заједно из Јекатеринбурга.

Надија је сад била у Сибирији, на оном дугачком, далеком путу, што води у Иркуцк! Па какве ли су мисли обузимале младу Лифландескињу? Три чила коња возила су је кроз ту заточеничку земљу, где јој је отац био осуђен да живи дуго, а тако далеко од миле постојбине! Али она је једва опажала те неизмерне степе, на које можда не би крочила ногом, да је остала сама; поглед јој се отимао за далеким видокругом, за којим је тражила лице драгог прогнаника! Није она посматрала предео, кроз који је пролетала по шеснаест врста на сахат. Њојзи није упадала у очи значајна разлика између предела западне и источне Сибирије. Ту је човек ретко могао наићи на посејану њиву, него само на мршаву земљу, бар што се тиче површине њене, јер у утроби њеној скривала се множина гвожђа, па и бакара, злата и платине. За то се туда вијало доста заселака око рудника, а готово пи једне земљорадничке насеобине. А на што и мучити се, па орати земљу, сејати њиве и жњети, кад је пробитачније разривати утробу земљину будаком и маљицом, па тражити блага? Ту су се људи занимали рударством, у место земљорадњом. Ту је земљорадња била са свим занемарена.

По каткад је ипак Надија одвајала своје мисли од далеких крајева око бајкалског језера, т. ј. од Иркуцка, па је мислила о себи и свом стању. Слика очина мало јој се уклонила испред очију, па је онда помишљала на свога сапутника, како путује жељезницом од вароши Владимира, где се као неким провиђењем први пут с њиме састала. Сетила се његове услужности на путу, па како се појавио у полицијском звању у Нижњем Новгороду, како ју је меко и просто назвао својом сестром, па како је с њом брижљиво поступао при пловидби по Волзи, и најпосле, шта је све учинио оне страшне бурне ноћи на Уралу, кад јој је спасао живот, излажући се највећој опасности!

Надија је дакле мислила на — Михаила Строгова. Благодарила је Богу, што јој је дао баш тога будног заштитника, тога племенитог и честитог пријатеља. Поред њега, под његовом заштитом осећала се потпуно сигурном. Рођени брат не би могао с њом боље поступати. Сад се није више бојала никакве сметње; била је уверена, да ће постићи своју цељ.

Михаило Строгов пак говорио је веома мало, него се задубио у мисли. И он је од своје стране хвалио бога, што му је пре свега у Надији пружио средство, да боље скрије своју индивидуалност, да га не би могли познати, а друго, што му се подала прилика да учини добро дело. Мирна неустрашивост те младе девојке пробудила је саучешће у његовом јуначком срцу. Та зар му она није била сестра? Према тако лепој и одважној пратилици осећао је он колико поштовања, толико и наклоности. Знао је он, да у њојзи куца чисто и ретко срце, у које се човек може свагда поуздати.

(Наставиће се.)

НОВИЈЕ.

Јавља се за неко мрцварење Мусломана у Тузлуку код Шумле. Ма да власти не сматрају озбиљно тај догађај, и пак чине претходне мере. О свему пак нема подробних вести.

Руски главни стан не ће се спремати у Варну, него у Сливно. Ђен. Тотлебен стигао 2. (14) марта у Варну, а 10 (22) ист. требао да се крене пут Одесе.

Што се тиче развоја грчког питања, „Пол. кор". јавља, да се Порта одлучила и својим заступницима у Превези послала нове напутке, којима се Грчкој уступа више земљишта, но што је до сад.

Међународна телеграфска агенција јавља 27. фебр. (11 мар.) из Ташкенда: Мухамед Јакуб кан пошао се на афганистански престо. Афганско посланство добило 5. (17.) фебр из Кабула вест, да су два инглеска батаљона потучена од племена Гелца код Курума. Инглези оставили за собом сав пртљаг и разбегли се. Грађани из града Лагме, 24 врсте далеко од Џелалабада, напали на инглеску градску посаду. Бунтовници сав град разорили и опљачкали, заповедника везали и Јакуб-кану послали у Кабул. Као што Афганци приповедају, Инглези су у самртном страху и у тешком положају. Афганска војска држала 16. (28.) фебр. у Мазаришерифу опело покојном емиру и молила се за здравље новом. После она два грдна пораза на афричком хапу Инглези ће јако осетити и тај удар у Афганистану, где ствари сад могу добити са свим други вид.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред позоришних представа.)

У недељу 4. марта по други пут **„Две сиротице"**. Драма у 8 слика а 6 чинова, од Џон Оксенфорда, превео Сава Петровић.

У уторак 6 марта: **„Мамица"**. Шаљива игра у 3 чина, написао Ч. Сиглигети. (Ова је шаљива игра добила од Мађарске учене академије награду од 100 дуката.)

У четвртак 8 марта по други пут: **„Наши робови"**. Позоришна игра у 5 чинова, написао Сахер-Мазох, превео Сава Петровић.

У суботу 10 марта први пут: **„Велико варошки"**. Шала у 4 чина, написао Ј. Б. Швајцер.

ИСПРАВАК.

У бр. 32. код IV. извештаја скупљених прилога за спомен Лазе Телечког погрешка се изправити има место: гђа Берта Телечки из В. Кикинде, треба гђа Берта Телечки из В. Бечкерека.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА

од 23. фебр. (7. марта) почињући до даље наредбе

Из **Новога Сада** у **Земун** уторником и петком у пола 5 сахата по подне.

Из **Новога Сада** у **Тител, Земун** и **Оршаву** средом и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из **Новога Сада** у **Пешту**, понедељником, средом петком и суботом у пола 11 сах. пре подне

У Новоме Саду 23. фебр. (7.) марта 1879.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС ЈЕФТИМБЕ.

На темељу дозволе вис. ц. кр. главног заповедништва у Загребу као крајишке земаљске управне области наредбом од 16. липња 1878. бр. одел. председни број 521 расписује општина Митровачка јефтимбену расправу за прављење касарне за катане и штале за коње на општинском земљишту од шемале П. на дрвеном плацу, — која ће се дне 29 марта и 11 сати пре подне у просторијама общинског уреда одржавати.

Фишкална цена прорачунана је и то:

за радњу на касарни	са 6189 ф.	14 н.
„ „ „ штали	„ 5269 „	86 „
„ „ „ ковачницу	„ 61 „	— „
„ „ „ заходи	„ 370 „	— „
„ „ „ бунару	„ 110 „	— „
Укупно	12000 ф.	— н.

Јефтимба обавља ће се само писменим понудама а исте уважиће се:

1. ако су до 11 сати пре подне подписаноме уреду предане, тог дана.

2. ако су жаобином од 5 проц. фишкалном ценом обложене и прописно биљеговане.

3. ако се у њих нарочито навађа да су дражбени увети познати те да на њих безуветно пристаје.

Грађење мора бити доготовито до конца месеца авг. т. г.

Потврђење јефтимбе зависи од заступства общине Митровачке.

Досталац имаде у случају потврђења жаобину одмах у име јамчевине на 10 проц. досталне своте у готовом новцу или државним обвезницама по дневном курсу повисити, а и књижице законити штедионички завода примају се као јамчевина.

Нацрти, трошковник и дражбени увети стоје дневно код потписаног уреда на расположење.

У Митровици дне 8-ог марта 1879. 3—3

ОБЋИНСКИ УРЕД

Мешовита трговина

ПЕТРА Ђ. ЈАНКОВИЋА

у Земуну

потребује једног доброг млађег спомоћника и једног шегрта који одма ступити могу, који су у мађарском језику вични, имају првенство. 1—2

Ново отварајућа трговина помодног, белог и галантеријског еспапа

ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА

у Новом Саду

потребује једног старијег спомоћника који одма ступити може. 1—2

СТЕЧАЈ.

На упражњено место црквеног певца у Молу. Годишња плата 200 ф. Дужан је певац све певчеве дужности у свим данима како у св. приви и при спроводу самртника, тако исто при освећивању свију водица свештеницима у помоћи бити.

Потражиоци дужни су до Цвети поред сведочбе доброг моралног и политичног владања, ради препоруке, једне недеље у прави о литурђији појати — Из одборске седнице прев. школ. општине у Молу 15. фебруара 1879.

3—3 ЦРКВ. ШКОЛСКИ ОДБОР.

Ради знања.

Са више страна добио сам писма, ди ме питају јесам ли земљу продо, то овим свима јављам да нисам, јер исплату на термине недам, већ 200 дуката одма као капару, а ресто кад се земља прими. Земља је баш до вароши Шапца у Србији, 100 ланаца у једном комаду, сва чиста, равна и прве класе, до исте земље имам још два мања комада, — на земљу се порција неплаћа. Сад ко је вољан узети нека изволи доћи прво земљу видити пак ће онда чути цену, код

Милутина Петровића

1—3 званичника у Шапцу.

СЕМЕЊЕ! Семење од сваке врсте **цвећа, баштенско и пољско семење**, на име **права детелина луцерска, прве врсте семе од мухрри** и т. д. па

БОЈЕ у зејтину што се брзо суше. сваке врсте **лакова: за патос, за гвожђе, за кајшеве, прави енглески лак за каруца**, и др. може се свагда од **најбоље врсте и по најумеренијој цени** добити у трговини **спецераја и деликатеса**

Д. КОДЕ у Новоме Саду.

Сдружене творнице

од овостраног и иноземног

МАНУФАКТУРНОГ ЕСПАПА

препоручују за приближујући се сезону своје богато стоваришће **пролетњи и летњи штофова за хаљине** и то метар по 35 кр., 52 кр. и више, даље најфинији саксонски **Cachemire** и **Ternos**, црно и у бојама од 52 кр., 85 кр., ф. 1.—, 1.20, 1.40, 1.80 до ф. 3.—

Велики избор црни **кашмирски огртача**, глатки и везени са тешким свиленим фрицлама од ф. 2.50 до 10.

Богато стоваришће бојадисани и црни **фањски-модни и сомотски пантљика, чипака и т. д.**

Творничко стоваришће креветни застирача столњака

1 гарнитура од рипса, састојећа се из 2 креветна застирача и 1 столњака, у свим могућим бојама по ф. 9.50, 12.—, 16.—, 20.—, тако исто у двобојном дамасту 1 гарнитура по ф. 9.50 и 12 —.

Осим тога велико стоваришће изврстног преденога платна и креаса, креветни хаљина, оксфорда, кретона, цица за намештаје, столњака од дамаста, салвета, пешкира, градла, врло јефтином ценом.

Творничко стоваришће фини франц мидера у највећем избору комад по 70 кр., ф. 1.—, 1.50, 1.80, 2.—, 2.50, 3 и скупље.

Пролетњи сунцобрана и **En tout cas** од добре свиле, постављени и без поставе, по најновијем укусу од ф. 2.—, 2.50, 3.— до 8.—.

Велико стоваришће рубља за женске свакога кроја, спаваћи хаљина, јутрењи хаљина од кретона и оксфорда по творничкој цени.

Опширне ценовнике и мустре од штофова и пантљика забадава и франковано. — Наручбине поштанским поузећем. 2—14

скраћена адреса

Carl Heim, Wien I. Schulerstrasse 3.

„Сремско-карловачка штедионица"

исплаћује од данас од год 1878. са ф. 8523 60 н. по одбитку ф. 2923 60 н. за резервни фонд остатак са фор. 5600 или 28% са фор. 14 као делимак на једну акцију.

Карловци 10. марта 1879.

Управа

1—2 сремско-карловачке штедионице.

КАРУЦА

лака и нова као и једна лака и нова кола на федерима тако звани Kutsirwagen (Landlaufer) продају се јефтино.

Видити и запитати се за цену може у лебарском сокаку куће број 1436. 2—3

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.

„I. новосадска заложница" јавља овим да ће се ту 8. (20.) марта 1879. у 8 сати пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари**, којима је рок откупу био месеца **октобра, новембра и децембра 1878**. П. т. купци учтиво се дакле позивају овамо.

Странке, које би још вољне биле, своје пале ствари да искупе, или да рок залози продуже, позивају се овим да то учине најдаље до 7. (19.) марта.

У Новом Саду месеца марта 1879.

Карло Левингер и син.

Главно стоваришће цемента (каје).

Пошто је наступило време за грађење и зидање, узимам себи слободу п. н. публици до знања ставити, да је код мене **главно стоваришће ц. кр. пр. фабрике беочинске хидраулиског креча и портландског цеманта Аурела Миндсенти и друж.** (пређе Пијетро Скофо и друж.) и да се код мене може добити свагда **фришког хидраулиског креча и портландског цемента од припознате најбоље врсте и по најнижој цени**.

Даље примам налоге за **бетонирање**, за **одводњење, прављење тротоара, резервоара за воду**, за **петролеум** итд. а осим тога и **прављење великих буради од цемента за вино и ракију**.

За **солидан и ваљан** посао по **најјефтинијој цени** јамче горе именовани.

У Новоме Саду месеца марта 1879.

С поштовањем

1—3 **Д. КОДА.**

ПОЗИВ.

У недељу 18. (30.) марта 1879. у 3 сата по подне држаће се у мађистратској дворани

десета редовна главна скупштина

акционара „панчевачке штедионице", на којој ће се о следећим предметима већати:

1. Годишњи извештај о радњи друштва.
2. Полагање рачуна са извештајем надзорног одбора.
3. Избор управе, састојећи се из друштвеног председника, заменика му, и из 4 члана управе.
4. Избор управљајућег одбора из 28 чланова.
5. Избор одбора за надзор из 3 члана.

Сва гг. акционари позивају се овим најучтивије да изволе на ту скупштину доћи.

Улазнице даваће се најдуже до 11. (23.) марта 1879. у друштвеној писарници уз депоновање деоница.

Панчево, 17. фебруара (1. марта) 1879.

ПАНЧЕВАЧКА ШТЕДИОНИЦА.

Лекарна „код св. Леополда" у Бечу

Stadt, Ecke der Planken- und Spiegelgasse,

Philipp Neustein,

препоручује п. т. публици низ правих лекова који сваком приликом као лек свој успех показаше. Хиљаде сведочби леже на угледу.

Умољава се П. Т. публика да само оне предмете за праве сматра на којима наша фирма стоји.

НАЈШТАЈНОВЕ УШЕЋЕРИСАНЕ ПИЛУЛЕ ЗА ЧИШЋЕЊЕ КРВИ СВ ЈЕЛИСАВЕТЕ нешкодљиве, чисте крв, помажу понајвише код утробних болова, променљивих грозница, прсобоље, подкожни и очни болова, код деце и жена, код тврде столице која је једино врело многих болести. Ова је пилула најодличнији и најбољи производ ове струке. 1 свежањ, 8 кутија садржавајући 120 пилула, кошта 1 ф. по једна кутија 15 н.

Исте су са частном сведочбом двор. саветника проф. Пета признане.

Beaume Girome, особито средство против назеба, 60 новч.

Dr. Callmana боја за косу, сасвим нешкодљива овим средством добивају седе длаке своју боју (црно, смеђе, плаво.) Кошта фор. 3.—

ИСТОЧНИ ПРАШАК за женске, даје лицу глаткоћу, финоћу и мекоћу (бело или ружичасто) 1 ф. и по 50 н.

ЕЛЕКТРО-МОТОРИЧКИ ОВРАТНИК због тешког излажења зуба код деце, са особитим успехом употребљивано 1 ф. 50 новч.

El Bénito једино средство против испадања косе и перут сасвим одстрањује 1 ф. 80 н.

Др. ФРЕМОНТА ПРЕПОДОБНИ ЛИКЕР најбоље средство за ојачање и оживљење тела, 2 ф.

ЦИГАРЕТЛЕ ОД СМРЧЕВИНЕ, најбоље средство за загушливе и прсоболне, 25 ком 1 фор.

Др. ШМИТА гуако-препарати:
- ГУАКО-ФЛАСТЕР против рака, слабости костију и сваковрстни рана 3 ф,
- ГУАКО-ТИНКТУРА против нечисте крви и катара у стомаку ф. 1.50, 2.50, 4.—
- ГУАКО-МАСТ против сваког бола употребљује се фор. 3.—
- ГУАКО-ЕСЕНЦИЈА против зубобоље и хрђавих зубу фор. 1.50.

АРОМАТИЧАН ЛЕК ПРОТИВУ КОСТОБОЉЕ препоручује се сваком који од костобоље и реуматизма пате. 70 н.

Injection Cadelle лечи у најкраћем року капавицу (гонорија, бели ток) без сваке посљедице 1 ф. 60 н.

ЛЕК ПРОТИВ ГУШЕ, са најбољим успехом употребљује се против надутог врата 70 новч.

УМЈЕТНИЧКИ СОК, начињен од најбољи корења из Швајцарске. Ублажује одма сваки кашаљ и прсобољу. 70 н.

Kumis особито средство противх рђавог варења, дијаре, мршављења и слабости, цена по флаши 80 нов.

Menthin најбоље средство за стомак, утиша грчеве, употребљава се за зубобољу и устну воду, 50 нов.

Margaritte — бонбони за кашаљ 30. нов.

Oreillon, употребљује се против увобоље, тешког слуха, зујања и т. д. 70 нов.

ОДОНТИН ЗУБНО ТЕСТО, и најцрњи зуби постану бели 70 новч.

Po-ho увожен из Кине ублажује и најжешће мигрене и главобољу. 1 фор.

Др. БАЈЕРА ПРАВИ ПУЛХЕРИН, најбоље средство против пега, даје лицу боју ружичасту и белу по 80 н. и 1 ф. 50 новч.

Royer-ова хемероидна маст, препоручује се свима који пате од хеморонда. 1 ф. 60 н.

Salicil-antisuitin, најбоље средство против знојења ногу и руку 50 нов.

САЛИЦИЛ-САПУН, најбољи и најјефтинији сапун 25 н.

ШИРЕРОВЕ ПИЛУЛЕ ЗА ЗУБЕ, најбоље средство за шупље зубе 25 нов.

Storax Crême, чудновато делује против подкожни болести 25 нов.

ВЛИНЗОВА АРТИЈА, против кијавице, прсни назеба, вратобоље 1 ф. 20 н.

Др. ХАЈДЕРА ПРАШАК за зубе 35 н.

Сгуснуто швајцарско млеко по 35 новч. **Брашно за децу** од **Nestlé-a** по 90 новч. **Питатни прашак** дра **Gölisch-a** по 84 нов. **Анатеринска вода** за уста од **Popp-a** по 1 ф. 40 н. **Екстракт меса** од **Liebig-a** го 80 н. ¼ фунте. **Тесто** за зубе од дра **Pfeffermann-a** по 1 ф. 25 н. **Резеде помада** од **Polt-a** по 1 ф 50 н. Ових ствари имаде увек свежи на стоваришту. Велико стоваришће парфимерија, сапуна, помада првих париских фирма. **Чоколаде** од Compagnie francaise од 60 нов. до 3 фор. фунте, прави руски тој по 1 фор. ¼ фунте. Стоваришће свих могућих справа као: кристира, шприцаљки, бандажа и т. д. најјефтиније. Велико стоваришће четака за зубе, белила и других предмета за тоалету.

Препоручујемо пошт. публици ушећерисане лекове као: Кинин, Когаиве, Доверски прашак, гвожђе, рибљу маст, бромкали, јодкали, рабарбер, двострука сода вода, магнезија, по најјефтинијој цени.

Најпозватији специјалитети фармације и парфимерије француске, енглеске, америчке, немачке, швајцарске и аустријске, налази се код нас на стоваришту.

Имамо на стоваришту и разашиљемо гратис ценовнике од свега што спада у струку фармације, парфимерије и тоалете од светске изложбе у Паризу 1878 год.

Обраћамо особиту пажњу на књижицу: **Dr. Roil's Schönheits- und Gesundheitspflege**. Цена 30 нов.

ПИВО које има у себи тежђа, боље и здравије од свих препарата. Здраве, реконвалесценте, и болесне крепи и храни. Цена 50 нов.

Разашиљемо или за готов новац или по пак са поштанским поузећем, те дајемо купцима који на више купују знаменити рабат. 12—12

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић — Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију" — Српска народна задружна штампарија.